

نقش و تأثیر امام خمینی رحمته الله علیه

در
لبنان

تألیف: مریم پروازی

مشهد مقدس ۱۳۸۴

پروازی، مریم، ۱۳۵۸ -
نقش و تأثیر امام خمینی رحمه الله در لبنان / تألیف: مریم پروازی، با مقدمه مهدی جلیلی. - مشهد: شکوه توحید،
۱۳۸۵.

۱۱۲ ص.: نمونه.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱۷۰۰۰ ریال

ISBN: ۹۶۴-۲۵۶۷-۰۳-۲

۱. خمینی، روح الله، رهبر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ - سرگذشتنامه. ۲.
خمینی، روح الله، رهبر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ - تأثیر ۳. لبنان - تاریخ -
قرن ۲۰ م. جنبشهای اسلامی ۴. خمینی، روح الله، رهبر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ -
۱۳۶۸ - شخصیت ۵. ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - تأثیر الف. جلیلی حقیقی، مهدی، مقدمه نویسی. ب.
عنوان.

۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲

DSR ۱۵۷۶ / پ ۴۵ ن ۷ ۱۳۸۵

۸۵-۸۷۷۵ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: ..... نقش و تأثیر امام خمینی رحمه الله در لبنان
تألیف: ..... مریم پروازی
ناشر: ..... شکوه توحید
شمارگان: ..... ۳۰۰۰ نسخه
چاپ: ..... دقت مشهد (۳۴۱۹۵۶۰)
حروفچینی و صفحه آرایی: ..... خدمات نشر علاقه مند (۸۴۴۶۹۳۳)
نوبت چاپ: ..... اول - ۸۵
قیمت: ..... ۱۷۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۲۵۶۷-۰۳-۲

ISBN 964-2567-03-2

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

مرکز توزیع و پخش: مشهد مقدس: چهارراه شهدا - پاساژ فیروزه - طبقه منهای ۱ - تلفن ۲۲۳۱۲۶۸-۵۱۱

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
مقدمه	۱۱

بخش اول زندگینامه حضرت امام خمینی رحمته الله علیه

از تولد تا تبعید	۱۵
آثار و تالیفات	۱۸
حوادث مهم سیاسی دوره اول (قبل از تبعید)	۱۹
از تبعید تا بازگشت	۲۳
از بازگشت تا رحلت	۳۰

بخش دوم نقش و تأثیر حضرت امام خمینی رحمته الله علیه در لبنان

فصل اول: نقش و تأثیر حضرت امام خمینی رحمته الله علیه قبل از انقلاب

رابطه ایران با لبنان	۳۹
رابطه‌ی امام رحمته الله علیه با جنبش امل	۴۲
اقدامات امام رحمته الله علیه برای یافتن امام موسی صدر	۴۳
امام خمینی رحمته الله علیه و مبارزان لبنانی	۴۸
فصل دوم: نقش و تأثیر حضرت امام خمینی رحمته الله علیه پس از انقلاب	

بازتاب پیروزی انقلاب ایران در لبنان	۵۰
شیعیان لبنان پس از انقلاب ایران	۵۱

۵۵	نقش رهبری امام خمینی؛ در لبنان
۵۶	تأثیر امام؛ بر حرکت‌های اسلامی در لبنان
۵۸	جنبش امل
۶۰	حزب الله لبنان
۶۷	برگزاری روز قدس در لبنان
۶۸	مواضع لبنان در برابر فتوای قتل سلمان رشدی
۷۱	تأثیر امام (ره) بر ادبیات لبنان
۷۹	تأثیر افکار امام خمینی (ره) بر اوضاع فرهنگی و اجتماعی لبنان
۸۱	بازتاب ارتحال حضرت امام (ره) در لبنان

فصل سوم: امام خمینی (ره) از دیدگاه رهبران، متفکران لبنان

۸۶	سید حسین موسوی (عضو شورای رهبری حزب الله و رئیس جنبش امل اسلامی لبنان)
۸۶	شیخ سعید شعبان (رهبر جنبش توحید اسلامی لبنان)
۸۸	ولید جنبلاط (رئیس حزب سوسیالیست ترقیخواه لبنان)
۸۸	فتحی یکن (دبیر کل جماعت اسلامی لبنان)
۸۹	شیخ صبحی طقیلی (دبیر کل حزب الله)
۸۹	عبدالله الراسی (معاون اول نخست وزیر و وزیر کشور لبنان)
۸۹	شیخ ماهر حمود (سخنگوی رسمی جبهه اسلامی)
۹۰	شیخ نعیم قاسم (معاون دبیر کل حزب الله لبنان)
۹۰	سید محمد حسین فضل الله (اندیشمند لبنانی)
۹۱	عفیف نابلسی (رئیس هیأت علمای جبل عامل لبنان)
۹۱	میشل نوفل (محقق و پژوهشگر مسیحی لبنانی)
۹۱	طلال عترسی (استاد دانشگاه لبنان)
۹۳	هانی مندس (دبیر ستاد و مبارزه با تهاجم فرهنگی)
۹۳	شیخ ادیب حیدر (مسئول جنبش مقاومت مومنه لبنان)
۹۳	عبدالمجید الحر (اندیشمند لبنانی)

سلونی عبدالساتر (استاد دانشگاه بیروت)	۹۳
شیخ سامی ابی المنا (مدیر موسسه عرفان توحیدی و روزی‌های لبنان)	۹۴
زینب حمود (روزنامه نگار، نویسنده و شاعر لبنانی)	۹۴
احمد زکی تفاحه (اندیشمند لبنانی)	۹۴
حسن الزین (مدیر مسئول مجله لبنانی العرفان)	۹۵
حسن جابر (مدیر مسئول مجله لبنانی المنطلق)	۹۵
شیخ یزبک (روحانی برجسته لبنانی)	۹۵
صدرالدین صدر (اندیشمند لبنانی)	۹۶
سلیمان کتانی (ادیب و نویسنده مسیحی)	۹۶
ملحم کرم (رئیس سندیکای نویسندگان لبنان)	۹۷
شیخ احمدزین (قاضی شرع صیدا)	۹۷
اغناطیوس الصیصی (کشیش و استاد دانشگاه‌های لبنان)	۹۷
اسقف خلیل ابی‌نادر (اسقف و روحانی مسیحی)	۹۸
ضمایم	۹۹
منابع و مأخذ	۱۰۸
الف - کتابها	۱۰۸
ب - نشریات	۱۱۰
۱ - روزنامه‌ها	۱۱۰
۲ - مجلات	۱۱۰
ج - اینترنت	۱۱۱

پیشگفتار

ستایش خدا را سزااست که حمد را بهای نعمت‌ها و پناهگاه از بلاها، و وسیله رسیدن به نعمت‌ها و بهشت جاویدان، و موجب افزایش احسان و کرمش قرار داد. درود بر پیامبر رحمت، و پیشوای رهبران الهی و چراغ روشنی بخش امت، که ریشه‌های وجودش بزرگواری و درخت اصل و نسبش پر برگ و پر ثمر بوده است. و درود بر اهل بیتش که چراغ‌های روشنی بخش تاریکی‌ها، و وسیله نجات امت‌ها، و نشانه‌های روشن دین و مرکز ثقل فضیلت و برتری می‌باشند. درود بر همه آنها باد؛ درودی که با فضل و بزرگواری آنها برابری کند؛ و پاداش اعمال آنها قرار گیرد؛ پاداشی که مناسب با پاکیزگی اصل و فرع ایشان است. درود بر آنان باد تا زمانی که سپیده صبح گریبان شب را می‌شکافد و ستارگان طلوع و غروب می‌کنند.

ارتقاء سطح معرفت و بصیرت مردم نسبت به شخصیت عظیم حضرت امام خمینی علیه السلام و آگاهی به تحولات شگفتی که وی در عرصه جهانی پدید آورد، ضرورتی است که همه خردمندان روزگار ما - به ویژه رهبر معظم انقلاب اسلامی - بر آن تأکید می‌ورزند، زیرا این امر مهمترین عامل استمرار همدلی و همراهی و همگامی با آرمان‌های متعالی امام راحل علیه السلام تلقی می‌گردد.

عشق به آن یگانه بی‌همتا و نیز آثار سازنده شناخت عمیق امام علیه السلام بر نیروهای انقلاب نگارنده را بر آن داشت تا به سان قطره‌ای از اقیانوس شیفتگان امام راحل علیه السلام به تحلیل و بررسی جریانی عمدتاً ناگفته و مکتوم و بسی درس آموز و عبرت‌انگیز پرداخته

و قدمی هر چند اندک در راه تبیین بیش از پیش شخصیت ملکوتی حضرت امام خمینی علیه السلام و آثار عظیم قیام الهی ایشان در عرصه جهانی بر دارد.

در این راه مشکلات فراوانی فرا روی نگارنده وجود داشته است اما مشکل اساسی که برای این مهم وجود داشت این بود که در زمینه نقش و تأثیر حضرت امام علیه السلام در لبنان، در هیچ منبع مستقلی کار نشده بود و هیچ الکویی در اختیار نگارنده وجود نداشت و بسیاری از مطالب به صورت مصاحبه، سخنرانی، مقاله و خبر در مجلات و روزنامه‌ها منتشر شده بود و کتابهایی که در آن‌ها به این مهم پرداخته شده باشد کم بود.

تمام سعی و تلاش نگارنده بر آن بود که بهترین کار در این زمینه را ارائه دهد. دریغ است اگر نگوییم که پژوهش درباره حضرت امام علیه السلام متضمن فراگیری درسهای بزرگی بود و حقایق زیادی را به تناسب ظرفیت و استعداد نگارنده، بر وی مکشوف ساخت.

علی رغم این همه، بی‌شک مجموعه حاضر کاستی و نقصان فراوان دارد و این تنها عشق به خدمتی هر چند ناچیز و امید به بلند نظری و سماحت اهل نظر بود که نگارنده را علی رغم فقدان امکانات لازم در انجام این کار جرأت و شهامت بخشید.

امیدوارم که این تلاش ناچیز موجب رضایت حضرت بقیة الله الاعظم - روحی و ارواح العالمین له الفداء - را فراهم آورد.

این پژوهش، قسمتی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد مؤلف است که با راهنمایی استاد بزرگوار جناب آقای دکتر مهدی جلیلی تهیه و انجام شده و با اندکی تغییرات آن را به صورت کتاب حاضر درآورده تا در اختیار خوانندگان قرار گیرد.

وظیفه خود می‌دانم که از راهنمایی‌های بی‌دریغ ایشان که همیشه راهگشا و در پیشبرد کار بسیار مؤثر بوده، تقدیر و تشکر نمایم.

مقدمه

پیروزی انقلاب اسلامی ایران در ۲۲ بهمن ماه ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی؛ رویدادی است که معادلات سیاسی، نظامی و اقتصادی جهان را تحت تأثیر قرار داد و نظام‌های سیاسی حاکم بر برخی از کشورها را زیر سؤال برد. به تعبیر دیگر همان‌گونه که نیروی اسلام در نیمه اول سده اول هجری / نیمه اول سده هفتم میلادی توانست در کمتر از یک ربع قرن چنان ضربه‌ای بر یکی از دو قدرت بزرگ سده ششم میلادی که جهان را میان خود تقسیم کرده بودند و سالها در عرصه سیاست و فعالیت‌های نظامی با هم درگیری داشتند، وارد کند که یکی از آن دو دولت به کلی متلاشی شد و دیگری هر چند حدود هشتصد سال به حیات خود ادامه داد ولی از موضع تهاجمی به موضع دفاعی کشیده شد و در نهایت هم ضمیمه قلمرو مسلمانان گردید. نیروی معنوی که اسلام به کالبد یکی از قدرتهای شکست خورده در نیمه اول سده اول هجری یعنی ایران دمید، باعث شد که مردم ایران در طی چندین سده بیشترین خدمت را به اسلام و تشیع داشته باشند و در میانه سده چهاردهم هجری شمسی / نیمه دوم سده بیستم میلادی بار دیگر مردم ایران به اتکای نیروی اسلام توانستند تحوّل در جهان به وجود آورند که منجر به ضعف و ناتوانی و حتی انهدام برخی نظام‌های سیاسی چپ‌گرا که دین را افیون ملت‌ها می‌دانست، گردید و برای همیشه خط بطلانی بر اندیشه‌های سیاسی آنها کشید. همچنین موجب شد که دولتهای غربی هم در معیارهایی که سالها به عنوان یک اصل مسلم در سیاست خارجی خود بر آن تکیه داشتند، تجدیدنظر کنند. همان‌طور که برخی از کشورهای اسلامی هم که شرایط مشابهی با ایران داشتند، وقتی مشاهده کردند نیروی مردمی می‌تواند قدرت رژیم‌های تا بن دندان مسلح را در یکی از حساس‌ترین مناطق یعنی خاورمیانه واژگون سازد، شگفت‌زده شدند و احساس خطر کردند.

گرچه پیشینه مبارزات نیروهای مذهبی ایران برای جلوگیری از مداخله استعمارگران خارجی و مستبدان داخلی حداقل به بیش از یک سده پیش از پیروزی انقلاب اسلامی می‌رسد و آیه‌الله میرزای شیرازی صاحب فتوای تحریم تنباکو، سید جمال‌الدین اسدآبادی، شهید مدرس و... با دخالت استعمارگران در امور داخلی ایران و مستبدان مبارزه کردند، ولی حرکت مسنجم مردم ایران برای پیروزی انقلاب اسلامی ایران از خرداد ماه ۱۳۴۲ آغاز شد و پس از تحولاتی که در مدت ۱۵ سال در ایران رخ داد، زمینه را برای پیروزی فراهم کرد و انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی؛ پیروز گردید.

تفاوت این حرکت اخیر با آنچه پیش از آن رخ داد این بود که جنبش اسلامی مردم ایران که از خرداد ماه ۴۲ آغاز شد، از پشتوانه قوی مردمی برخوردار بود و با نفوذ معنوی که رهبران

دینی در جامعه داشتند، توانستند با سازماندهی مردم، حرکت‌های سیاسی سردمداران وقت را خنثی نمایند و سرانجام باعث پیروزی انقلاب اسلامی شوند.

به اعتراف ناظران، انقلاب اسلامی ایران نه تنها در کشورهای اسلامی بلکه در سایر کشورها هم بازتاب گسترده‌ای داشته است. بسیاری از جنبش‌های دینی و سیاسی که در حال مبارزه با نظام‌های حاکم کشور خود هستند، از مبارزات مردم ایران الگو گرفته و می‌گیرند. مبارزان بخشی از کشورها به سبب شباهت شرایط سیاسی و مذهبی حاکم، با ایران پیش از انقلاب اسلامی برای دستیابی به اهداف خود، جدی‌تر وارد عمل شده‌اند. لبنان یکی از این کشورهاست که به سبب حضور شیعیان و احساس مسئولیتی که جامعه شیعه برای ایستادگی در مقابل متجاوزان داشت با ایجاد گروه‌های مقاومت توانست به پیروزی‌هایی دست یابد.

شهید چمران در مورد علت خوشحالی مردم لبنان از پیروزی انقلاب اسلامی ایران می‌گوید: «هیچ کسی در هیچ نقطه از دنیا این چنین از صمیم قلب، پیروزی انقلاب اسلامی ایران را آرزو نکرده است. چون اگر انقلاب اسلامی ایران پیروز نمی‌شد، برای شیعیان لبنان، بخصوص برای شیعیان جنوب لبنان آینده‌ای تاریک و وحشتناک پیش‌بینی می‌شد، بدون هیچ روزنه‌ای. از یک طرف چپی‌ها، از یک طرف اسرائیل و از طرف دیگر مسیحیانی که دست‌نشانده اسرائیل هستند و تحت رهبری سعد حداد یک دست‌نشانده اسرائیل به جنوب لبنان دست‌اندازی می‌کنند هیچ راه‌حلی برای جنوب لبنان وجود نداشت، جز آن که پیروزی انقلاب اسلامی ایران تمام موازنه‌قوا را عوض کند و اسرائیل و مسیحیان به جای خودشان بنشینند و شیعیان نفس راحتی بکشند».

برای پی بردن به تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر حوادث سیاسی کشورهای اسلامی نوشته یکی از روزنامه‌های انگلیسی را شاهد مثال می‌آورم که می‌گوید: «دو رویداد بزرگ سیاسی که در زمان ما رخ داده است، متعلق به شیعیان است که یکی از این رویدادها پیروزی انقلاب اسلامی و سرنگونی حکومت طرفدار غرب شاه و دیگری تسلیم اسرائیل در لبنان است».

گرچه هنوز زود است که بتوانیم به بررسی تأثیر همه ابعاد انقلاب اسلامی ایران بر لبنان یا سایر کشورها بپردازیم و این کار نیاز به گذشت زمان بیشتری دارد، ولی سرکار خانم مریم پروازی موضوع پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود را به «تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر کشورهای عرب مجاور سرزمین فلسطین اشغالی» اختصاص داده‌اند.

کتاب حاضر بخشی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد ایشان است که تا آن جا که در توان داشته‌اند با بررسی اسناد و مدارک، ابعاد این تأثیر را بخصوص تحوّل‌ی را که در افکار و اندیشه رهبران و متفکران به وجود آورده و نظر آنان را درباره امام خمینی و اهمیت انقلاب اسلامی بازگو کرده‌اند.